

Ötlető: KNEZT. NEMET
 Ötletés ideje: 1980.

TART: ÉPÍTKEZÉSI, GAZD.-I, NISELETI, TAPLALK.-I

ADATOK

61 lap

Földrajzi mutató: NAGTKORPAID

Szakmutató: VI,
 VII,
 X,
 XI,
 XII

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

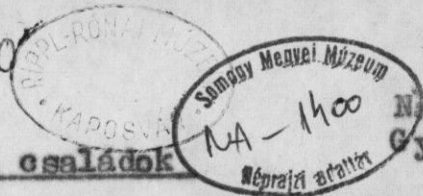
KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖRÉS

ATUENETUE AZ ÉGYS. LTK. 1394-es TETÉLE MÓL

4394 / 1980

V/49/34

Nagykorpád 1980 május. I.
Gyűjtő: Dr. Knézy JuditNagykorpádi régi családok

1817-es földkönyv alapján: Pacsér Sámuel leszármazottja Bakos Viktor, Csordás János, Horváth Jánosnak nincs leszármazottja Czipó Jánosnak leszármazottja Kovács János, Kajkó Jánosnak nincs Magda Miklósnek Papp József, Paál Miklósnek Paál János és Simonka Sándor, Pacsér Ferencnek Pacsér József, Lehotay Józsefnek Kiss János, Szobi Józsefnek Sőtényi Ferenc, Lakos Sándornak Kis Mihály János, Paál Jánosnak nincs, Kontra Mihálynak volt Czebei János, most jelenleg Szabó János. Iványos Jánosnak Iványos János, Iványos Ferencnek Sőtényi Ferenc, Horváth Pálnak Pacsér József, Kiss Györgynek nincs, Papp Samunak Papp Sándor, Papp Péternek Papp Péter, Berkes Sándornak Berkes János, Varga Jánosnak Kiss József Varga, Porrogi Jánosnak Soós József Alsó, Lőrinc Józsefnek Kincses Sándor, Vörös Józsefnek Dávid Józsefné, Peti Jánosnak Czebei István, Csikesz Jánosnak Csikesz József, Varga Mihálynak Kiss János, Papp Ferencnek Papp Géza, Kontra Jánosnak Billi Ferenc, Szundi Mihálynak Iványos János, Soós Mihálynak Kovács Sándor, Vida Mihálynak Vida József, Kiss Péternek nincs, Kiss Jánosnak Széchényi János, Pacsér Mihálynak ismételtelen nincsen, Vida Ferencnek Nagy Ferenc, Peti Ferencnek nincsen, Pacsér Jánosnak Kiss István és Biró Jánosné és Fördös Kálmánné, Kulcsár Istvánnak Csányi Sándor, Gyurkó Jánosnak Petes József, Kiss Mihálynak Kiss Mihály János, Kiss Ferencnek nincs, Vajda Mihálynak nincs, Kovács Istvánnak Ujgazda József, Vajda Györgynek Vajda József ez az én ükőregapám, Vajda Jánosnak Tamás Istvánné, Balázs Jánosnak Horváth János, Peti Józsefnek nincs, Kulcsár Józsefnek Szentgyörgyi József, Dóra Mihálynak Dóra József, Győri Mihálynak Kalmár Sándor, Kovács Józsefnek Soós József Felső, Kontra Józsefnek nincs, Balázs Jánosnak, Vajda Jánosnak nincs, Soós Jánosnak Soós János, ez ezeknek a Soóséknak őse, Paál Jánosnak és Paál Sándornak nincs, Deák Jánosnak Horgas János, Géza és József, Gyurka Mihálynak nincsen, Futó Ferencnek Futó János volt, Hegedüs Józsefnek Pallai Béla, Béndeki Jánosnak Farkas Sándor, Hegedüs Jánosnak Hegedüs György, Komáromi Sándornak nem tudom.

Házasságok utódai:

Széchényi Istvánnak van utóda Széchényi János, és Kajkos József, Téri Andrásnak nincsen, Jakoda Mihálynak Rámpai István, Bendi István, Jakoda Gergelynek nincs. Gonda Istvánnak van három Gonda István, Gonda Ferencnek Molnár Imre, Molnár József, Széchényi Benedeknek Széchényi Ferenc, Kovács Gábornak nincsen, Jakoda Jánosnak nincsen,

Gonda Jánosnak Gonda Géza, Gonda Benedeknek nincsen, Nagy Andrásnak Soós József, Szabó Jánosnak nincs, Kovács Jánosnak nincs, Gonda Ferencnek nincs, Kovács Andrásnak, Deák Józsefnek nincs, Kovács Jánosnak, Sas Józsefnek nincsen, Csincsi Józsefnének, Pálmai József, Bankó Mihálynak nincsen, Patak Mihálynak Suhajda Józsefnek nincs, Patak Ferencnek Vajda Józsefné.

A Mátyás családnak az eredete Patak Ferencnek a leszármazottai. Az én nagmamámnak az édesanyja volt a Patak Ferencnek. Házasság volt, ennek a vője volt Iger József, Iger Józsefnek lett a veje Mátyás Ferenc, annak a fia lett Vajda Józsefné édesapja. A házhelyet 1850 körül vették, zsúpos ház volt: szoba, konyha, hátsó szoba padlás feljáróból állt. Kicsi ablakkal. Amikor már mi megszülettünk /1920 után/ akkor épült az előszoba, és lettek a nagy ablakok.

4394/1980

V/19/35

Régi családok és a betelepítettek

Nagykorpád I. 1980. jan.
II.

Az 1800-as évek elején sok család kihalt, azok helyére jöttek be katolikusok. Benősültek is. Azokat a családi házakat vették meg, vagy az uradalomból jobb módú családok megvették ezeket a lakásokat. Abba az időbe a gazdaságnak a háromnegyed része református volt.

Az uradalom nem telepített családokon kívül, nem parcellázott csak németeket svábokat hozott Poroszországból dohánytermelőket Cserhátra, Prépostra.

Akik így telepedtek meg azokra mondták, hogy gyűtt-ment, mind máma is, még az én szájamon is kicsuszik, habár igyekezem senkit se sérteni.

II. Azt nem lehet elfogadni, hogy szegények voltunk. A régi családoknak a fele legalább megmaradt

1-2 evangélikus, katolikus, aki betelepítés útján Németországból került is, vagy nőgűlés alapján Zalából vagy Nyugat-Somogyból Gyékényes, Sand, erről a részről. Volt aki itt volt summás és ittmaradt.

Uradalmi családok a második háború után települtek be a kurtaiak, egészen Lábodig ki volt osztva nekik a falu alsó része a határig, ház-helyeknek az Arany János utcában.

Korábban csak egy-egy család, ha volt eladó ház takarékosabb, aki tudott annyi pénzt gyűjteni, hogy tudott házat venni. Befogadta a falu, barátság alakult ki.

4394/1980

V/19/36

A legrégibb családok:

Nagykorpád 1980. jan. I.

Vajda György volt az én uk nagyapám is, aztán nagyapám, apám, én is Vajda Józsefek vagyunk. Horváthék, Kissék /Édesanyám is e régi családból származott Kiss Erzsébet/ - már Lakos, Berkes, Porrogi, Béri, Csordás, Cenki, Soós, Czebei, Kontra, 80 család volt a XIX. sz. elején ebben a földkönyvben; felük megven még Kovácsok is régiek.

Széchenyiek a XVIII. században települtek be, de az előbb említettek még a XVIII. században is itt voltak.

Török idők alatt itt éltek, itt volt a várrom és a környéken is bujdos-
tak, visszaköltöztek. A várrom a Ganajos alatt, itt dolgoztak a török
alatt is.

4394 / 1980

V/19/37

A község társadalmi-részesedése.

Nagykorpád I. 1980. jan.

Egy 1¹/₂-a volt a földtelen. De utóbb oszt az is meggazdagodott. Aki itten letelepedett az Korpádról nem kívánt elmenni. Mer ahová eljárt dolgozni, úgy érezte magát, mint családtag, szerették, együtt ebédezett a gazdával, mindent együtt csináltak, nem úgy mint máshol.

Egész heles pógár nagypógár négy fertálból állt, nyolc nyolcados /"nyolc" oktálos"/ 24 hold, 4 család Soósék, Vajdáék, Kis komámék, Sőtönylék.

2-3 volt ennél módosabb. Mink is egész heles pógárok voltunk.

Fertálost két nyolcadosnak nevezték, 6 hold földje, ugyanannyi rét és legelő illették.

Fél helyes volt a legtöbb család itt, 12 holdas és ugyanannyi rét és legelőillették "középparaszt"-nak nevezték.

Oltálost hívtak egy nyolcadosnak, annak volt három hold földje, ugyanannyi rétje és legelője.

Három oktálosnak 9 hold földje és ugyanannyi rét és legelő.

Csak 2-3 volt, akinek több volt 24 holdnál.

Itt nem volt kutyabőrös.

Falurészek elkülönülése

Nagykerpád I. 1980. jan.

Vallási elkülönülések voltak még a XIX. században de már a XX. sz. elején kezdtek összenődni a reformátusok és katolikusok. Régen tisztán református volt a család. Eszerint a fűlkkönyv szerint a XVIII. sz. elején is egy katolikus család volt a Hegedűs Jánosé. Akkor még a házas szellérek közül sem nőültek abba az időbe és viszont a régi parasztok /módosabbak/ köréből. A lóger-részen laktak a házas szellérek. A jómóduak a "régi falu"-ban laknak, a keletész sor, ami megy ki a fürdőig a Vöröshádsereg utca. A Nyugatsz sor a Lóger és a Dóza György utcáig ahol van a katolikus templom, onnan megy ki az utca, ez volt a 18 napos házak része a XVIII. sz. végétől.

A templomban is megvolt a megkülönböztetés, az első pad, abba lógeri asszony nem ülhetett, a "régi menyecskék" közé, csak a második padba ülhetett be. Ugyanígy a férfiaknál is volt kétfelül, mert középen van a templomban a szó¹²szék, egyik felü a férfiak, másik felü a nők. Az első padban a kiváltságos férfiak ültek a presbiterek, meg gondnokok, jómóduak, a lógeriak csak a harmadik padba ülhettek.

A fiatalok a karzaton, a legények kétfelü ültek a kiváltságosak külön a lógeriek a másik oldalon.

Tulajdonképpen a legelső padban a papné ült, a másodikban azt nevezték "első padnak" a jómódu "régi" menyecskék és csak a harmadikba a lógeriek, ez volt a második pad.

A lányok lent, azoknak is volt 5 vagy 6 padjuk, de nem az asszonyok oldalán.

Kitelepülés Nagykorpádról

Nagykorpád I. 1980. jan.

Imén kitelepülés nem volt, csak az 1870-1900 között Horvátországba családotul kimentek. A rokonságból Farkasok, nagyanyámnak elődei, egy része kitelepült de visszajöttek. Azonkívül az unokatestvérem, a Takácsék, a Kontra család, kimentek, nem tetszett nekik és visszajöttek.

Amerikába nem ment ki senki Nagykorpádról diesszidene csak három volt a Németh Sándor, meg a Szalai Sándor, meg a Csányi Sándor. Hazajárnak.

4394/1980

Nagykorpád I. 1980
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

V/19/39

Nemzetiségek Nagykorpadon

Zsidó hét család volt itt, Kraus Dezső és Simon gazdálkodtak, Weis Dezső, Hopbauer kereskedők voltak. Nem maradtak itt a német időkig. Volt Kóhn nevezetű, az meg szabó volt.

Kulákot innen nem vittek el csak egyet. Svábokat nem telepítették ki. Az uradalom dohányművelésre idénymunkára hozott svábokat, nem telepítette le. Az én időmben is megvolt.

4394/1980

V/19/40

Építkezés

Nagykorpád, I. 1980. jan.

Rangosabb házak építése "Nagykorpádon itt ez a ház volt a legelső cserepes ház ez a miénk." Nagypapámtól tudom, hogy ez 1859-ben épült. A többi mind zsuptetős, nádfedeles ház volt, faszindelyes is.

Fordított a kettő épült a XIX. században, velünk szemben ami van és a Máté Jánosé.

Az 1920-as években akkor kezdtek többet.

Lábod ezen a téren elmaradottabb volt, keskenyebb kis házak, alacsonyab-
bak, kisebb porták, szegényebbek voltak.

4394/1980

V/19/41

Nagykorpad 1980. I. II.
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

**Szósék szuppos házának berendezése
1920 körül.**

Benne laktak: Szós János a felesége a Juliskának a nagyanyja Vargyas Ilona nagynénje és a Juliska édesapja. - Két szoba volt, csak a hátsóban laktak, az első szoba ilyen parádés szoba volt. A hátsó szoba berendezése: régi kályha volt benne zöld szemes, asztal és körü-pad a sarokban, a pad fölött stelázsli, korsókkal és tálakkal. A falnál ágyak, kendő-tartó nem volt. Az ajtónál ahogy bemegyünk, ott volt egy fogas és a kályha, abba szokták a pogácsát sütni, a konyha felől volt fűtve. A kályha mellett volt két ágy egymás mellett. Ágyak fölött nem volt semmi. Ezen az oldalon kászli féle volt, sublat, annak a végibe az asztal, a körü-paddal, lent az asztal és pad fölött volt a stelázsli. A sublat sima barna volt. Földes volt a szoba, talpas volt, úgyhogy ahogy az ember belépett. Reggel ahogy beágyaztak, rögtön fölloccsoltak szép karikára lukas pohárral. A sublát fölött tükör volt, meg fényképek, a sublát tetején kávéscsészéket tartottak. Kisgyerekeknek bölcső volt. Mikor megszületett, akkor csak póla volt, mikor nagyobb lett, akkor bölcső, utána pedig volt olyan pad, hogy át lehetett fordítani, s arra keskeny szalmaszékot, párnát tettek, s az ágy mellé tették.

Az első szobában: még minálunk is megvolt a nagyanyám tulipános ládája, füles, koporsó fedelű. Ha volt már sifonér nagyanyámnak is volt - akkor nem egészen az ablak között, hanem a szekrénye sifonérja mellett. Az ablakok alatt általában a sublat volt. A lerakott ruha is a tulipános ládában volt. Később már mindannyinak volt sublatja. A sublaton pedig tányérok, tálak, kávéscsészék, fényképek voltak, volt olyan gömbölyű tükör, olyan lábas tükör. Falraakasztós kerek tükörök is voltak esztergált széllel, kicsit elállt a faltól, le lehetett hajtani. Az első szobában volt fénykép a falon, Kossuth-kép, Rákóczi-kép, Rákóczinak a kilenc pontja, amit az 1705-ös országgyűlésen kimondott, aztán házi áldás az ágyak között az északi oldalba, vagy a sublat fölött. A Kossuth-kép, meg Rákóczinak ez a kilenc pontja az ágyak fölött volt.

Az óra legtöbbet a déli oldalba a melegen volt a kályha mellett.

A rózsás, festett számlapu óra az 1867, a kiegyezés után jött divatba, akkor hozták be Bécsből. Édesapámtól hallottam ezt, nálunk is olyan volt, Apám azt mondta, hogy még kisgyerekek korában vette nagyapám, ő 1886-ban született. 1920 körül már voltak ezek a négyszögletes órák acél rugóval, fém lappal.

Református családnál a Biblia, Házi áldás, zsoltár. A Biblia a sublaton szokott lenni. A telázsli csak a szebb edényféle volt, ott ilyen könyv félet én nem láttam. Varrós vagy csévés kosár is a sublaton szokott lenni.

Sublót fiókjai közül a felsőbe rakták a fiatalasszonyok a kontyokat, utána a szoknyát és a bluzokat, a legalsó fiókban voltak a vászonfélék, a vastagabb vásznak. A nagyanyám sublatja is négy fiókos volt. Alul a másodikba ezek a használni valók, akkoriban divatban voltak a vastag vászonabroszok, ilyen tettek mindig az asztalra ékezéskor, mer sáma asztalról akkor nem ettek. Ott voltak az abroszok, törülközőkendők, vékaruhák, törülő ruhák. Legalsóba volt amit nem használtak vászonruhák, a felsőkben meg az ünnepi ruha.

Voltak olyan egyes sifonérok, amiben csak alul volt fiók, felül fel kellett a tetejét emelni, mint a ládát. Ilyenbe is alulra ruhát tettek, felül meg az élelmet, amit sütöttek vagy megmaradt, ezt raktak. Ahogy felnyitották az ajtaját benn volt olyan stélázali féle, oda is tettek ilyen kis siteményes tálakat, vagy más ennívalót. Ilyenben én ruhát nem láttam. Idősebb asszony ruháját tulipános ládába meg sifonyérba tették.

Mestergerendán kanáltartó, szeppanokat odatették, meg imádságos könyv, naptár, gyufa. Valamikor fakanállal ettek, de vaskanalak már voltak az 1850-es években is, de főképp a kiegyezés után, de nem nikkelek, de valódi vaskanal. Vásáron vették, meg nyitrai órásoktól, tótok kanalakat is árultak. A nyitrai órásoké nem virágos óra volt.

Csucsos tetejű ládát nagyanyám 1880-ban még olyat kapott meg egy sublatot is. A nagyanyámé díszített volt, écsolt, szinesre festett nem volt benne vasszeg, ács készítette. Egyszerűbb festett láda volt a másik, magas három oldala ki volt füstve, abba rakták a hordozni való ruhát, a munkára valót.

A szép szobába került az ünnepi ruha, a letevő ruhák, a lakószobába pedig amit hordoztak. Kettő sifonér volt már utóbb, előbb csak egy sifonér volt meg sublat, akkor nagyon divat volt a sok vászon. Egyik polcban a véges vásznakat, másikba az abroszokat, törülközőket sorjába.

Vajda Józsefné hozománya 1939-ben egy hálószoba butort, édesanyám meg két szekrényt kapott, meg egy sublatot 1919-ben.

Sócséknál nem volt ilyen fennálló szekrény Vajdáéknál meg van id. Vajda Józsefné és sógornójéé. Először csak az egyik fele volt polcos, a másik akasztós, oda kabátjukat akasztották.

h 394/1980

V/19/42

Nagykorpád 1980. I. II.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Mikor Mátyásék építkeztek, már volt földjük, akkor már téglából építkeztek a XIX. század utójján, akkor már tiszta téglából épült mindenki. Pendelykéményeket, hidegkonyhát, bóthajtásos kéményt a XIX. sz. közepén kezdtek építeni, a mi lakásunk Vajdáské 1859-ben már bóthajtásos kéményre épült. Szelemenes kéménynek mondták mert nem volt padlása neki, a bóthajtás egybe volt építve a kéménnyel, ebbe nem volt szelemen gerenda.

Soós-féle ház a XVIII. század végefelé készülhetett, nem volt rajta évszám.

4394/1980

V/19/43

Nagykorpád 1980. május
I. II. Dr. Knézy Judit

Nagykorpádi építkezés

Hidasok-zsilipelt boronafallal

Olyanok voltak, hogy a vályu benn volt a csapóajtó alatt 60-70 cm.-es ajtó. Azt felnyitották, úgy öntötték be a moslékot. Az ólban benn volt a vályu. Enyedi Jóskáéknál most bontották le.

A kifutókat 1920-21-ben kezdték el építeni, 1910 után aki épült. 1910-ben épült a mienk nem hidas volt, de zsuppos.

Az ólba nehéz volt behajtani. Korábban kijártak télen, nyáron. Megérték behajszolni oda, meg kellett jártatni az állatot.

Abba az időbe két farka volt. Sötét zárka volt valósággal fogság.

h 394/1980

v/19/44

Szobaberendezés katolikusoknál.

Nagykorpád II. 1980.jan.

A bútorzat más volt a katolikusoknál és más a reformátusoknál.
Még mind az a saját maguk által készített ágyak voltak a supi. Még az
én koromban az egyik barátomnál azok is úgy vó^utak, hogy aládugták az
ágynek és este pedig kihuzták. Abba vó^ut az ágynemű,-
szalmezsák, küttőpárna, küttővánkos. Gyerekek aludtak a supiban legin-
kább a katolikusoknál, de előfordult reformátusoknál is.

43 94/1980

V/19/45

Nagykorpád I-II. 1980. máj.
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Szoba padláson mit tartottak

Kukoricát szoktak tartani, akinél nem volt kukoricagóré, aszalt gyümölcsöt. Nyístat, bordát, bele szoktak zsákokba rakni és felteszik a kokasgerendára keresztül.

Általában a husfüstölést a padláson végezték nyitott volt. Ilyen cserépedényeket is, nagyobb fazekak, paszitos fazekak nagyon szépek voltak 2-3 literes, kiválogatták ezeket, kőkorsót, fekete csücsökorsó, rétestepsi. A kemence tetejére csak azokat a fekete lábosokat burrogatták, öntött lábosokat. Kocsonyás tálak is mind a padláson voltak. Van még egy régi Balogh-féle mintás porcelán tál, tésztástál volt /kemény-cserép/.

Konyhapadlás az nyitott volt. A kamra fölött az edények voltak, nyístat kötő székek, gombolyítókat, szövés-fonás eszközei, zsákok, ládák.

4394/1980

V/19/46

Nagykorpád, 1980 május
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit I.

Vajda György családfája

Hat gyereke volt és két felesége, az első felesége nem tudom ki volt, a második felesége Fazekas Katalin volt, azt Patcáról hozta, az hozott magával egy lányt, Botika Sándorné lett, attól volt neki nagyapám.

Vajda József és Vajda János, Vajda Lidi, György, Kata. Mind megérték a felnőtt kort. Egy maradt Korpádon, kettő ment Belegbe egy Szabásra. egy Lábodra.
Közvetlen ősöm Vajda József, ő maradt az örökségben, az ősi otthonban, együtt gazdálkodtak az édesapjával más nem. Mária Terézia idejében jobbágyparasztek lettek, azért kaptak mert három fia volt félély sássi-ót, a többi testvérjeit kifizették, csak aki a Fazekas Katalintól született fia a János bátyámnak vették a Balázs-féle házat, az egy fertált kapott 12 hold földet. Akik elnősültek Belegbe azokat kifizették, a másik fele maradt a nagyapámnak és a többi birtokot ami maradt, azt saját maga művelte. Vajda József együtt gazdálkodott az édesapjával. Egy fiu maradt mindig otthon.

Vajda Józsefnek három gyereke lett, Vajda János, Vajda József és Vajda Erzsébet. Édesapámnak megint három családja volt: Vajda József, Irma és Ernő. A háromból csak magam maradtam. A 48-as időket Vajda György érte meg. Nagyapám szokta mondani meg a nagyanyám is, hogy abban az időben a Kossuth-féle időkben léggömböt is láttak a hidroplánt a falu felett.

Három Vajda József volt egymás után. Volt olyan család is, ahol kettő-három is otthon maradt, Farkas Ferencnek mind a három fia otthon volt /nagyanyám testvérének a gyerekei/ - mikor családosoódtak, felnőtt gyerekei voltak akkor váltak el.

Kiss József Varga /Kiss József és Kis István/ is akkor vált el a bátyjától, mikor már felnőtt gyerekei voltak. Szentgyörgyi József és János is így tett, már férjhezadó lánya volt mikor elváltak.

4394 /1980

V/19/47

Nagykorpád, I-II.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit, 1980. máj.

Soósék telkének épületei 1920 körül

/I/ Pó u. III./

Hátul, ahol most van az istállójuk volt egy lábos pajta, cséplésig abba szokták tenni a gabonát, búzát, mert olyan becsben tartották, hogy behordták. Boronapajta volt. Az istálló egybe volt építve vele. A pajta három "fiókos" /részes volt/ 12 m, a közepét is fióknak mondták. Gabonát, szénát, polyvát tartották benne, gazdasági felszerelést ekét, boronát. Amikor a két széköt is megrakták, a közepébe is raktak.

/II/ Ami nem fért a fészerbe az ide került, mert szoktak készíteni ilyen kocsi fészert. Soóséknál volt fészert az istálló előtt volt boronás kocsi fészert, ahova most az új épületet építették. A kamra, kocsi fészert, disznóól egybe volt építve, régi boronás épület volt.

4394/1980

V/19/48

Nagykorpád, 1980.máj. I.
Gyűjtő: Dr.Knézy Judit

S ó s é k családja
/Fő u.111./

Soós János édesapja is Soós János volt, Soós Mihály volt a dédapja a Julisnak. Ők együtt gazdálkodtak. Janosi bátyámnak, Soós Jánosnak két lánya volt, neki nem volt testvére, egyes gyerek volt, az apjának volt testvére, Soós Ferenc, Soós Erzsébet.

Dédapájának két fiutestvére volt, Soós Ferenc, Soós József. Mikor a ház épült Kiss Mihályéké volt, annak egyik leszármazottja én is vagyok, mert édesanyám Kiss Erzsébet volt.

4394/1980

V/19/49
49

Lakodalom Nagykorpadon

Nagykorpad I. 1980. jan.

A lakodalom itt a környékben csak Korpadon volt három napos. Minálunk előtte pénteken.

Régi időben a lakodalmakat farsangban szokták megtartani, Vizkereszt-től hushagyó keddig. Itt meg voltak nevezve a keddek és a csütörtökök, első kedd, második kedd, harmadik kedd stb. A jobbódu családoknál mindig kedden szokott lenni az esküvő, mert akkor három napos volt. Előtte pénteken volt a disznóvágás, szombaton zsirsütés, vasárnap marhavágás - 4-5 mázsás marhát. Hétfőn már ment a nagy készülődés sütés-főzés, kedden szokott az esküvő lenni. És utána kedden is zenészek voltak, szerdán is zenészek voltak, akkor csütörtökön pedig a zenészek nélkül mulattak a vendégek. Pénteken pedig a gazdaasszonyok.

4394/1980

V/19/50

Nagykorpád I-II. 1980. máj.
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Nagycsaládok Nagykorpádon

Háromf fertál, fél sessió elbirt nagyobb családot. Az indokolta, hogy különváljanak, maguk szerettek volna gazdálkodni, már volt annyi föld, hogy úgy gondolták, külön is meglesznek. Ugy volt a divat, hogy aki a legöregebb volt a családban annál volt a kassza, a fiataloknak nem volt pénze. Nálunk pl. a nagyapámnál volt a pénz, a birtok, az apósunknak anyósunknak úgy kellett tenni, úgy kellett könyörögni, hogy egy-két fillért adjon nekik. Az ő vállára nehezedett a családnak az egész gondja, órá a ruhák beszerzése, lábbelik beszerezése. Az ment a vásárra és az vett nekik, mentek vele. Nálunk pedig a nagymamám vóut, a nagyapám az olyan szerényebb volt, a nagymamám gazdálkodott.

4394/1980

V/19/51

Honnan nőültek?

Nagykerpád, 1980. jan. I. II.

Mikor én nőültem volt a faluban legalább 35-40, csak reformátusokat számítva. Saját faluból nőültek inkább. Én azt mondhatom, élve a régi jó közmondással: "a jó kenyér el kel a háznál." Tehát amennyire lehetséges, ne menjen el senki se vidékre, hanem a saját falujában keressen, találjon. Én is ehhez alkalmazkodtam. Történetesen az én feleségem, ugy is mondhatom, hogy harmadik unokatestvérek vagyunk. Mex' az ő édesanyja, vagy az édesanyjáról nagyapja meg az én nagyanyámnak édesanyja testvérek voltak.

Korábban is nagyon ritka volt, aki elment vidékre, csak aki nem kapott a faluban csak az ment.

A katolikusoknál is jobban csak a saját falujából nőültek. Azt II. szokták mondani, jobb a helybéli hét bűnével, mint a vidéki eggyel. Amikor vidékre kezdtek járni dolgozni a fiatalok, amikor a téjessz megalakult és ugye aki nem akart a téjesszben dolgozni elment vidékre. És ugye a legtöbbje talált magának vidéken. De most is inkább a faluból nőülnek.

4394/1980

V/19/52

A régi gazdálkodás

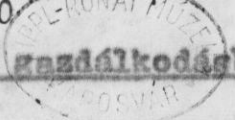
Nagykorpád I. 1980. jan.

A XIX. század tulnyomó része kétnyomásos gazdálkodás volt vagy jobbanmondva parregoltatás, de az urbéres birtokosság kebelében nem lehetett megváltoztatni. Ment a vetésforgó kettes vagy hármas vetésforgó. Ott volt egy parregoltatás, ott nem vethettek semmit, mert akkor oda jártak, volt 3 vagy 4 falka disznó, 1 falka malac, ilyen növendék állatok, azok jártak, azok turták, trágyázták. Nyáron már akkor felszántották és utána következő őszön oda vetették a kenyérgabonát. Akkor ki- volt szabva, hogy van itt egy része, ahol a gabona van. Ez búzatermő vidék, ebbe tiszta buza van, oda nem vethettek kukoricát, répát vagy burgonyát, vagy hozzá hasonlót. Azt másik forgóba vetették.

Két nyomásos parregoltatás és kenyérgabona.

4394/1980

V/19/53

Hagyományörzés a gazdálkodásban.

Nagykerpád 1980. jan. I.

A gazdálkodásban is megnyilvánult az öregek akarata. Igeréknél különösen.

A XIX. században tulnyomó része kétnyomásos gazdálkodás volt, vagy jobban mondva parragoltatás, az urbéres birtokosság kebelén belül, abban nem lehetett megváltoztatni, mert a vetésforgó kettes, vagy hármas vetésforgó. Volt egy parragoltatás, oda nem vethettek semmit, mer' akkor odajártak, mert volt a községnek két vagy három falca, két falca disznó, egy falca malac, növendék állatok azok jártak oda, turták ottan, trágyázták.

4394/1980

V/19/54

Gazdálkodási különbségek Nagykorpádon
és környékén.

Nagykorpád I. II. 1980. jan.

Alsósegesdiek gazdagabbak voltak. Korpád rozstermelő volt, középkötött talajon /márgás/ volt homok is.

Tudtak itt is, itt a kastélyon pillangósvirágukat termelni. Volt erősen kötött talaj is.

Míg viszont Szabás határa teljesen kötött volt, ott nem tudtak burgonyát termelni. Nálunk a fő termék később a burgonya volt, korábban a rozs. A burgonyát a 30-as években kezdtük nagyban termelni Nagykorpádon.

Gyümölcsöt termesztettek, kerti termények is, de sok pénzt az nem hozott, nem voltak olyan felvásárlók mint ma.

Kutas lótenyésztésével és Szabás is azzal tűnt ki, nálunk viszont szarvasmarha tartással. Volt 3 falka, 60 db fejőstehén. Nálunk is szokott lenni 10-12 db. marha. De tulajdonképpént nagyapám jobb szerette a tinókat, mert olcsóbb volt a tartása és több jövedelmet hozott. Én is foglalkoztam tinókkal, édesanyám is nagyon szerette, az már nem akart lemondani.

II. Nem annyira utóbb tinókat, mint a bikákat. Azt mondták, az előbb fejlődik, s azzal dolgozott itt mindenki a II. világháború előtt.

Korpádon is voltak gazdák, akiknek nagyon szép lovai voltak, nekünk is, nagyapámnak is, úgyhogy idejártak Kaposvárról kereskedők. Korpád, Kisbajom, Szabás, beleg - marha és ló. Direkt lótenyésztéssel Kutas, Szabás és Alsósegesd foglalkoztak, de a szobiak is jobban lótenyésztéssel.

Buzatermesztés Szabáson nemigen volt jó, nagyon kövér volt a föld - csermely csermely vagy aprószemű minden tizévből ha kétszer jó termés volt. De minálunk a gyengébb minőségű talajban itt nagyobb sikértartalmu buzát tudtak termelni 82-es 84-es.

4394/1980

V/19/55

Gazdasági ujitások a két
világháború között.

Nagykorpád I. 1980. jan.

Figyelték az itteni gazdák az uradalom gazdálkodását, sőt mi több volt itt egy uradalmi intéző is, aki gazdasági előadásokat tartott, úgy hogy az értelmesebb parasztemberek, ha elmentek kérdezni, kérni, készséggel rendelkezésre állt. /pl. a

A kenyérgabona termelésben, állattenyésztésben, takarmány összeállítás pl. mennyi kellett a súly- illetve a tejgyártáshoz./ Tartottak előadásokat a járástól Atádról, Rosta Ferenc. A magyar parasztnak meg volt az a szeretete fejlődni, a maga szakmájában előrébb jutni, ellesni a másiktól, hogy a gazdaságban mitől érte el az eredményt.... melyik termelt több búzát, burgonyát. Én is szerettem vele foglalkozni, apósom, Szécsényiek, mi akik jártunk többfelé többet tudtunk termelni, mint az az általános paraszt, aki nem fordult máshoz.

4394/1980

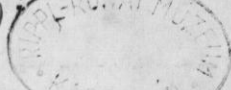
V/19/56

Változás a gazdálkodásban.

Nagykorpád I. 1980.jan.

- I. 1915-16-20-ban kezdtek a páragoltatás helyett zabot, árpát vetni, tavaszi árpát, őszi árpát, kukoricát, krumplit, ezeket vették, s utána újból gabonát vetettek azokba a földekbe, kettős forgó volt. A norfolki négyest azt már csak a későbbi időben, amikor már mi is végeztük ezeket a gazdasági iskolákat, meg voltak ezek a tanfolyamok 1935-től kezdődően.
- II. Ott, ahol a legöregebb volt, amíg még nem halt, az volt a gazda, az, ahogy mondta annak úgy kellett lenni. Az én dédnagypapám az az uradalomban volt gazda az még azt sem akarta engedni az én nagymamának, nagypapámnak, hogy házat vegyenek, hogy valamit is gyarapítsanak maguknak, hogy a magukéban lehessenek. Mer' az azt mondta, hogy ő neki annyi pénze van, mer' jó fizetése vó^{lt}, kiadta így kamatra a pénzét, abban bort vittek neki, még mindent adtak neki a világon. Még házat se akart engedni, hogy vegyenek. Akkor mégis hát az én nagymamám annyira igyekezött, hogy a sajátjában lehessen a faluvégen volt egy kis zsупos ház, és azt vette meg. A nagypapám is azok és már jó nagy pógárok voltak Szabáson, azok azon igyekeztek, hogy most má' megvan a kis házuk, hát most vegyünk egy darab földet hozzá. Azon dolgoztak, na most kettőt vettünk, végyünk hármat, hogy ne kelljön az uradalomban dolgozni, hanem a magukéban legyenek.

h 394/1980

V/19/57

Iparosok Nagykörpádon

Nagykörpád I. 1980 jan.

Cipész, bognár, molnár, kovács, géplakatos, asztalos, ács.

Híresebb iparosok az asztalosok, ácsok voltak, ezek nagyobb körzetbe árultak.

Iparos nem járt le Horvátországba.

4394/1980

V/19/58

Nagykorpád 1980. jan. I. II.

Viselet elhagyása.

Az első világháborútól kb. az 1920-as évek végéig még hozták, utána kezdtek elhagyni, de meg bőszelelyesen jártak aztán is.

Nagy ünnepen: husvét, karácsony, pünkösd, olyan volt a templom, mint egy szines látvány. Volt sok fiatal asszony 20-22 évesek mind assal a szép bokrétás konttyal, szines ruhákkal jöttek a templomba, szébbet elképzelni se lehet. A lányok is mind csinosan ki voltak öltözve.

A 30-as években kezdetű változni.

4394/1980

5

Szabási és korpádi /nagy-korpádi/
viselés közötti különbség

Nagykorpád I. 1980. jan.

V/19/59

Az volt a különbség, hogy Szabáson nem kontyot hordtak, hanem csak kendőt és alá volt ilyen sapkaféle, ezt is kontynek mondták, de az olyan volt, mint a sapka és feketéből volt megcsinálva.

Nálunk Nagykorpádon itt kontyot viseltek, amelyik jó nagy magas volt, legalább 10 vagy 12 sor csipke és ki volt keményítve és meg volt redesve, hullámosan volt, és abban volt három sor színes virág. Középen volt egy nagy piros rózsák mellett sötét levelek és liliomhoz hasonló, margaréta vagy szegfű, ehhez hasonló és abba voltak színes buza kalászkák.

4394/1980

V/19/60

Nagykorpádhoz hasonló viseletű

Nagykorpád 1980. jan. I. II.

küszékek

Hasonló viselete Lábod népéé volt, Csokonyavisontás leginkább hasonló volt. Más volt Szabásé, Kutasé, Csökölyé, Kisbajomé - tájegységenként más volt.

De Lábod, Visonta, Csokonya, Korpádé se volt egészen egyforma már a kontyban. A nagykorpádi református asszonyoknak, ha a templomba mentek akkor azoknak a kontyán volt, azt takarított^unak nevezték, gyönyörű fehér csipke volt vagy másfél méter hosszú. A kontynak a szarvára volt erősítve és itt volt körülhúzva kétfelé, és az itt a derekukon át volt kötve, saját maguk gyártották szinórral. Még én is szoktam olyat kötni édesanyámnak, hosszú volt, szines pamutból volt, sárga, piros, többféle szinből. Akkor a szoknyájuk elején voltak még 3-4 szálból álló, olyan csengős hosszú szálek, gombok voltak rajta "csengős rojtnak" szokták mondani. Elöl a két lába alá nagy fedor volt, ahol a fedora kezdődött, oda tették rá. Szóval csinosan ki is voltak öltözve.

II. Az idősebb asszonyok "gódakontyot" hordtak, tiszta csipkéből volt, abba nem volt...

I. A 40-50 évesek a félidősüké csupán olyan kontyuk volt, csak egy sor virág volt küszépen benne és arra kötötték be a fejüket. Az idősebbeké tiszta fehér csipke volt, ki volt keményítve, úgy horgolták saját maguk. Abba nem volt róssa, a hajukra volt. A hajukat - felét előre, felét hátra fésülték, hajtömés volt. Felét, ami előre lógott egy fonyást csinyáltak benne, ide rátették a fejükre körül, azt a tömést és arra feldobták, és azért van itten ez a gömbölyű hajkossoru. Erre tették rá a kontyot.

4394/1980

V/19/61

Nagykorpádi reg. és kat. viselet különbsége.

Nagykorpád I. II. 1980.

- I. Katolikusoknál hosszabb szoknyát hordtak majdnem földig érőt. A reformátusoké féllábszárig. A katolikusok fejviselete olyan mint a szabásiaknál homlokkötő vagy az a sepkaszéri dolog és azon volt hátul ilyen magyinc mondták kék, piros szalag. A jobbmódu katolikusok is azt a régi drága jó szövetet, amit gunieszövetnek neveznek azt viselték, a szegényebbek kárton ruhában jártak. A kálomista asszonyok mind szövet ruhában, bársony ruhába és selyembe jártak. A bársonynál volt szilvakék, fekete, bordó, kávésszín, ezek voltak az általános színek. Aztán selyemben a játszószíri /többszínű/ selyem.
- II. Édesanyámnak volt, kék és bordó^u színt játszott, egyik szála ilyen, másik olyan... szivárványszínek.
- I. Vagy fekete falu és apró fehér és zöld minták bársony később. Édesanyámnak volt a piros bársony és fekete bársony szoknyája is, habobársony nak mondták, hullámok voltak benne.
- II. Fejkendőket télen amiket hordtak fekete bársony is volt neki, piros bársony is, szép nagy rojttal, asszal kötötték be a fejüket konttyal. És ezenkívül lila girisdes selyem volt nagy rojttal.
- II. Volt az anyósomnak hordó^u még buzakék is, még egy gyönyörű barna selyem, lila volt eredetileg.
- A katolikusok sötétebb színeket hordtak, viszont mi nálunk /ref/ nyáron vagy tavaszi ruhát többféle színben hordtak.
- A férfiak viseletében nem volt különbség, csizmát, csizmanadrágot hordtak, fekete, sötét ruhát, kalapot.
- A pásztor és pógár között az volt a különbség, a pásztorembernek gurcigombos mellénye volt, kerek kalapja, míg a parasztoknak hosszukás.

4394/1980

5

Végsőleti kérdések: vissza az
alkalomnak megfelelően

Nagykorpád I-II. 1980. jan.

V/19/62

Akkor annyira pedánsak voltak, hogy nem fordulhatott elő, hogy valaki nem megfelelő ruházatban jelent meg. Ünnepre, a férfinak, asszonynak is volt ruhája templomi. Ha megjöttek a templombu, teljesen átöltöztek, volt ünnepe délutános ruha, abba ültek ki az utcára. Még a kontyot is letették, az ünnepi kontyot a hosszú szalaggal, ehelyett fejükbe tették, az is háromsoros volt, három sor rózsával a fiatal-asszonyokéban, nem annyira díszes volt és rövid szalag volt, nem volt olyan magas, gyári csipkéből volt, rövidebb pántlikával. Abba ültek ki és kartonruhában törökbécsi-
ben, lila, piros, kékes, szürkés színű karton, nagy széles, fodros szoknyában. A törökbécsi piros, szép fekete mintás volt.

A mezőre is szép csinosan felöltöztek és ott levetették a szép ruhát és felvették a munkásruhát. Haza megint szépen mentek kontyosan, de be volt kötve a fejük. Fehérben gyászoltak. Nagypénteken templomban selyemvásznon bluz, szoknya volt rajtuk, fejkendő, vállkendő fehér vászon még a nagyanyám is. Volt férevető. Vászon kendő fekete himzett, idősebbeké fehérrel. Férfiak is gyászoltak fehér ing fekete nyakravalóval. Négysszögletes vászonkendő volt a kontyra, fehér; széle himzett volt, gyászoló idősebbeké fehér himzési volt, fekete is volt szinessel, kékkel.

4394/1980

V/19/63

Viselési különbségek Nagykorpádon
és környékén.

Nagykorpád I., 1980. jan.

A szabásiak semmire nem értek rá, mindig dolgoztak. És nem látszott meg rajtuk, olyan piszkosak voltak, nem öltöztek csinosan.

A korpádi asszony, meg ember, ha elment valahova, még ha bótba is, mindig rendesen, tisztán felöltözött. Azok meg /szabásiak/ zsirosan, porosan, piszkosan elmentek mindenhova.

Nem látszott meg rajtuk, hogy több vagyomnak, nem úgy öltöztek, de egyébként sem, nem éltek úgy.

A nagyon gazdagon öltözködőket megszólták. Korpádot ma is flancosnak tartják.

A segesdiek is elég jól öltöztek, de pl. a szőlőhegybe - mert a segesdi hegyen volt nekünk is szőlőnk és egyik szomszéd egyik Segesdről a másik a másik Segesdről való volt, és láttuk - sose jöttek olyan csinosan, mint a korpádiak. Át se öltöztek, mindjárt nekiálltak dőgozni. De a korpádiaknak volt egy ilyen - kimenő ruhának szoktuk nevezni - abba mentünk, ott átvetkőztünk munkaruhába, azok nem.

De Lábod is, Hosszufalu is csinosan öltözött. A korpádi ember az istállóban se abba a ruhába volt, amibe elment a mezőbe. Mert a trágyszag átjárta azt a ruhát, amibe ott dolgozott. Abba már nem ment el a mezőre dolgozni. Sőt mi több, és engem már úgy neveltek, már a korbéli ember abba az időbe külön háló ruhában aludt, nem a nappaliban, mint a régi parasz-
tok, vagy a másik községekben. Egy hétig, két hétig is abba volt éjjel-
nappal.

4394/1980

V/19/64

Viselési különbségek

Nagykorpád I-II.

Lábodiak visellete hasonló volt, azok előbb elhagyták a viselést. Ott több volt az iparos, azoktól átvették a polgári ruhát.

Alsósegédi visélet Bolháséval, Somogyzóbéval azonos, az egy kialakult körzet, hasonló Beleg, Kutas, Csökölyével, Ötvöskónyi, Lábod, Görgeteg, Visonta, Csokonyáé azonos.

4394/1980

V/19/65

Konty készítése, megvétele

Nagykorpád I. II. 1980. jan.

I. Szigetváron szokták készíttetni. Volt egy szegény, Nagymamától halottam, mikor elment az édesanyámnak és nagymamának vásárolni, mer egyszerre mentek férhöz, édesapám és a testvérgye egyszerre nőült 1911-ben. Ott volt egy Ilka nevezetű kontyrakó asszony. Azt mondta, megmondtam az Ilkának, hogy nekem most kapja elő a legszebb virágokat meg a legszebb rüstköt, mert a kontynak fehér részét a csipkét a csipkét rüstnek nevezték. Legdrágább konty volt. Ugy is volt, hazahozta, mikor elmentek először húsvétkor templomba, mindenki azt kérte, hol készültek ezek a szép kontyok. Édesanyámnak és a nagymamának is 8 kontyot készíttetett. Ilyen nagy szép és különböző virágokból, sárga rózsás, piros rózsás.

II. Volt nemcsak fehér rüstből, hanem feketéből is, más színű ruhához ment az is templomba. Nagyon szép volt égbék színű szalaggal. Megtartogatta nekem az anyósom egy fehérét és meg egy feketét.

I. 8 kontya volt az édesanyámnak is meg a nagymamának is, úgy hogy szebbnél-szebb

4394/1980

V/19/66

Hagyományokhoz való ragaszkodás
a viseletben

Nagykorpád 1980. jan. I. II.

Kivetkőzni nem lehetett.

II. "Mégcsufultak érte a régiek.

I. Más ne mondják, mikor én megam is nősültem. Édesanyám is szerette a szépet, mindenféle szép ruhája, finom ruhája volt. Azt akarta, hogy a kis menyé is csinos legyen. Elvittük őtet Kaposvárra aztán mi vásároltunk neki mindent az szerint, ahogy nekem, meg édesanyámnak is tetszett színes ruhát. Akkor levágattuk a haját, vettünk neki nászajándékba.

II. Szövetkabátot, bundával és bársony sapkát kaptam gyönyörű tüvel. Otthon nem akarták engedni... azt mondta az Iger nagyanyánk, hogy nem engedi.

I. Én ére azt mondtam, hogy negymama, az én menyasszonyom felett már én parancsolok, nem maga szabja meg.

II. Mert régen úgy vó^ut angyalom, hogyha egy fiatalasszonyt elvittek más házához, az nem nyilváníthatta a véleményét, mer ott az anyós parancso^ut. És itt nem úgy volt az én uraméknál a szokás. Mer itt az urannak a nagymamája az én anyósomat úgy tartotta mint gyeröke, már a menyét és annak megengedett több mindönfélét. De a mi házunknál az én édesanyám ez csak olyan vó^ut mint egy munkás egy háznál, annak szava nem vó^ut. Az én édesanyám is szerette a széⁱpöt, már az én édesanyámnak a szülei is olyanok vó^utak, hogy a divatosat, mindig halladni kell a korról. De az én édesapámnak az édesanyja az még olyan maradi vó^ut. Hiszen most nem régön emlőgettem az uramnak, hogy az éⁱdősanyámnak még vasárnap vasalni se engedtek. Mer vasárnap az lőgyön pihenőnap, akkor templomba köll menni, akkor sem mosni, sem vasalni, sem semmit dolgozni nem szabad. És kivették az édesanyámnak a kezéből a vasalót ruhával együtt és kidobták az udvarra. Édesanyám az szerette a szépet megengedte volna nekem a divatosat, de a nagyanyám nem engedte, és úgy kellett lenni.

4394/1980

Nagykorpád 1980.

V/19/67

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Tejszövetkezet és vásározás Nagykorpádon

1920-ban alakult a szövetkezet. Hangya már 1910-ben alakult, polgári olvasóköri is.

Minden réteg vásározott, akinek volt fölöslege, vagy pénzhiánya, az eladott. Sokszor még a saját szükségletüket is eladták. A pénzt föld vásárlására fordították, hogy ne kölljön menni az uradalomba dolgozni.

4394/1980

V/19/68

Füstölt hal fogasztása

Nagykorpád I. 1980. jan.

Itt nem füstölték a halat csak vásáron szokták venni Nagyatádon. Hoztak a berzenceiek, vizváriak, heresznyeiek, háromfaiak, szóval ezek a horvátok szokták hozni és árulni.

Még árultak a vizváriak olyan szalmásított halat, de nagyon jó^u vo^ut.

4394/1980

V/19/69

Nagykorpád I-II. 1980.
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Idénymunkát vállalók Nagykorpádon

Rendszeresen aki tehette fiatalok vállaltak, aratást, cséplést. Bér 10 q volt a cséplető gazdái, ebből felesen, vagy ki hogyan tudott megegyezni, vagy pedig 10-ből négyet, hat maradt a cséplőgazdái. Végül már felesbe egyeztek meg.

Szőlőmunkára családtagok, vagy a nagyon szegények, napszámért mentek. Még ahol sok család volt, kendermunkát családtagok végeztek.

Szabásra jártak édesapám meg apósom Szabásra cukorrépa művelésre napszámba.

Harmados kapálás volt, itt a pégárok is adtak ki ahol kevés család volt, nagycsaláduaknak.

4394/1980

V/19/70

Nagykorpád I. 1980 jan,

Egykezés

Itt 1920 körül kezdődött... 1907-8-ban azokban a falvakban volt már, amelyek Baranyával összeköttetésben voltak. Csokonyavisonta, Szórény, Hobol, Szigetvár környéke. Csak később szivárgott ide, az első világháború körül kezdődött. Itt nem tudnék 1920 előtt egykező családot mondani, mindenütt volt 2-3 gyerek.

Voltak ahol 4-5 gyerek volt, mint Némethék is, megszólták őket, Soós körösztapánál, Soós Ferencéknél, hogy minek anyyi. Az emberekben is megvolt az, hogy az egy gyereké lesz a birtok, a föld volt a mindene a bálványa az embereknek, hogy mentől több földje legyen. Én is hárman voltam, de a két testvérem meghalt.

II. Mi is ketten voltunk és egyedül maradtam.

I. Habár az unokatestvéremnél már egy volt. De általában kettő-három volt.

Nőülni inkább Lábodról nőültek. A szabási nép mentalitása más volt. Ők nem olyan barátságosak, mint a korpádiak, aki idejött Szabásról, az nem akart visszamenni, Szabás, Kutas negának való, szugori nép, nincs benn az a vendégszeretet. Lábod, Kisbajomot pl. jobban szerettem, mert az ottani nép is barátságosabb, meg a lábodi is.

4394/1980

V/19/71

Küpecsek

Nagykorpád I. 1980 jan.

A régebbi időben volt itt egy Tavali Tóth néni, zsidók is voltak Krausz Lajos és Simon. Ezek kereskedők az 1800-as évek végén 1900-as évek elején tevékenykedtek itt. A nagypám is foglalkozott velük, őneki is szokott lenni 8-10 db tinó, mert abban az időben a tinók nyáron nem bentartáson voltak, hanem kinn a legelőn. Tavasszal kihajtották és őszel hajtották haza és oda jártak hetenkint egyszer, vasárnap szólni. És ezeket az állatokat kihívták tavasszal, május, júniusban, júliusban már szokták hajtani vásárra és ott adták el, kereskedtek.

A szomszédoknak a nagyszülei, édesapja is, meg az én nagypám lehajtották Baranyába, a baranyai háromszögbe a tinót és eladták, meg a horvát részen is, Barcsnál átkeltek. Csikókat szoktak levinni. Muraközi csikókat hoztak fel. Sőt voltak akik elmentek Beégiumba és onnan hozták ezeket az erősebb lovakat, mént is. De ez már 1910 és 30 között volt, leginkább a 20-as években.

4394/1980

V/19/72

Katolikus-református ellentétek

Kutas, 1979. nov. I.

Az eléggé kiéleződött volt ebben a faluban, hogy katolikus vagy református. A zöme a falunak mondjuk református volt. A katolikusok néhány - nagygazda és a cselédség.... Ritka volt, mikor a cselédháznál akat egy-egy református család, amelyik a református templom felé fordult.

4394/1980

V/19/73

Nagykorpád, 1980. I.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Melyik község milyen növényvel

állattal foglalkozott.

Nagykorpád inkább szarvasmarhával, a csokonyaiak a szigetvári vágásra jártak, ezek pedig Nagyatád, Mikére. Taranyiak jobbára sommások voltak máshova jártak dolgozni. Háromfaiak jobban parasztek voltak, de ahol volt gazdaság, oda mentek dolgozni, mert kis parasztek voltak, sok gyerekkel, sommásoknak mentek, kénytelenek voltak elmenni.

Mikeiek dohányt termesztettek, dohánykertészek jártak Zalából is ide.

4394/1980

V/19/74

Nagykorpád I. 1980.
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Hogyan figyelték 1920 előtt
az uradalom gazdálkodását?

Volt itt egy Politzer nevű zsidó intéző, a falu felvette vele a kapcsolatot a század elején. Abban az időben tértek át a kétnyomásos gazdálkodásról a morfolki négyesre. Ő mondta, mi hogyan legyen, az nagyon jó gazda volt.

4394/1980

V/19/75

Nagykorpád, 1980.

Gyűjtés: Dr. Knézy Judit

Ünnepek, fiatalok találkozása

Lakodalmok, keresztelők, tollfosztás, kukoricafosztás, szüret, májusfa állítás, Szabásra szoktunk járni bucsúra, ottan szoktak összelelegedni a fiatalok.

Voltak műkedvelők előadások, arra azt a lányt hívtuk meg, aki tetszett. A bucsuban a cececsékek sátoránál oda szoktunk menni, oda szoktunk állni közvetlenül a lányok háta mögé.

4394/1980

V/19/76

Nagykorpád 1980.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Pásztoroknak ünnepe

nem volt ünnepe, tavasztól őszig, lekötésig novemberig kijárt, utána
novembertől szentgyörgy napig ünnepe volt neki. Annyit keresett, a féli
hónapokra is el tudta tartani a családját.

4394/1980

V/19/77

Nagykorpád 1980. május
I-II. Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Kerítések Nagykorpádon

A 20-as években a léccs és téglakerítés volt a leggyakoribb és deszkakerítés az utcáfronton /függőlegesen egymáshoz passzoltak/ itt fenyőfából. Soóséknak léckerítésük volt, azelőtt még deszkakerítés. Az utcai kapu is lécből volt.

Virágtartó kinn volt a pítarban, két oszlop közé volt egy polc verve, arra tették a virágokat. Különálló virágtartó /fatönkre, kosákerékre nem tettek/.

Galambduc volt Soóséknál és Mátyásóknál is egy duc volt az istálló és kamraszin között.

h 394/1980

V/19/78

Nagykorpád, I. II.
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit 1980. máj.

M é h t a r t á s

Mátyáséknál a pajta végében volt a méhes, 16-20 család, kaptárak, fonott kas maradt, füstölő, mézpörgető, az is van bádog, de édesapám már régen csináltatta.

Az északi oldalon volt fal meg kelet-nyugati boronából volt, teteje zsupp volt, elől délfelé csak 60 centis tető, két sorban voltak egymás felett a kaptárak.

4394/1980

V/19/79

Erdei munka és az Urbéres birtokosság

Nagykovács I. 1980. jan.

Azok jártak el erdei munkára máshova, akiknek nem volt urbáriános, urbéres birtokosságban erdeje. Az urbéres birtokok fertályokra voltak osztva, a nagykovácsi urbéres birtokosságnál volt 174 fertály, ebből 169 a gazdák kezén vó^ut, az öt a prédikátoré, a lektoré 2, a helység kovácsáé 1.

Itt annyi fát adtak, hogy minden udvarba ilyen hasított tölgyfával vó^ut a megye kirakva, ezzel kerítették be.

Az urbéres birtokosságnak az egész területe 2000 hold volt, ennek fele erdő, legelő és rét, másik fele szántó. Az erdőbe is legeltettek.

h394/1980

V/19/80

Előadások szervezése Nagykerpádon

Nagykerpád I. 1980. jan.

Nár a Kuti Ferenc és gyerekei is szervezték az előadásokat, tanárok meg papok most. Majd a Foglyos igazgató ur. Ő tanított meg a régi szokások leírására, meg orgonálni is, zenére is, ismerem a hangjegyeket. Énekkart vezetek egy négy szólamu énekkart.

Gazdasági tanfolyamok az 1920-30-as években.

Tartott előadásokat az uradalom intézője és a járástól Rosta Ferenc. De jártak egyesek Csurgóra is. A Molnár Imre, Varga Ferenc. Meg néhányan jártunk Kaposvárra, az Imre Sándor és én.

4394/1980

V/19/81

Idénymunka uradalomban

Nagykorpád, I. 1980. jan.

Vó^utak szegényebb emberek, akik elszegődtek 5-6 holdasok fiatalabb családja az elszegődött lekötötte magát a nyári idénymunkára... már tavaszi kapálásra, vetegetéstül... úgy is mondhatom, hogy április elejétől október 31-ig, lekötötte. Ebben benne vó^ut vetés, kapálás, kaszálás, aratás, cséplés "sommások"-nak nevezték őket.

A korpádi uradalom nagy kiterjedésű. Itt volt Ganajos, Csérhát, Prépost, Belmajor és azonkívül volt itt az akkori gazdaságnak egy szeszgyára. Lábodra is átjártak a keményítőgyárba innen dolgozni néhányan. Aratni, cséplőni bandákban jártak, volt itt 24 kaszaerős banda 72 személy. Az minden nyáron lekötötte magát.

Erdei munkára azok jártak, akiknek nem volt erdejük, a község egynegyed része.

4394/1980

V/19/82

Ipari munkára elszegődés :

Nagykorpád I. II. 1980. jan.

a két világháború között Korpádon a szeszgyárban, Lábodon a keményítőgyárban dolgoztak.

I. "Nekem is egyik nagyapám vasutas volt. Többen voltak a faluban 3-an vagy 4-en ilyen parasztek, akik ementek, szegényebbek. Az én nagyapám isük is hárman v^otek testvérek és ő elment.

II. A második világháború után Tsz. szervezéskor még mindenki belépett a Tsz-be, de miután a Tsz nem várt be jónak, nem találták még a számításukat, ekko elméntek . Innen tulnyomó része Nagyatádra jár konzervgyárba, Fonalgyárba, Danuviába, Bőrgyárba. Korábban ritkábban jártak be a Fonalgyárba, az ujbpesti cőrnagyárba. Ma 40-50 fő az eljáró. A Tsz most elég jó megtalálják a számításukat nem mőnnnek el.

4394/80

V/19/83

Iskola és tanítók Nagykörpádon
1910 - 40 között.

Nagykörpád I. 1980. jan.

Abba az időbe, mikor én jártam iskolába nem volt római katolikus iskola, akkor a római katolikus gyerekek is a református iskolába jártak, s már akkor barátságok alakultak ki. Abba az időbe a dr. Foglyosnak az édesapja meg a Kuti tanítottak. A dr. Foglyosnak az édesapja tanított 120 gyereket is. Nagyon jó tanító volt. Pl. aki itt járt egy katolikus gyerek /egyosztályba járt velem/ asztalosmester lett. Az amikor a mestervizsgát tette le, azt kérdezték tőle, hogy maga hol járt iskolába, mert kellett tervezést, meg hozzá hasonlót készíteni a mestervizsgához. Mondta hol, mert azt hitték középiskolát végzett. Akkor mondta neki az elnök, hogy maga középiskolát végzett? Mondta nem, én kérem csak hat elemi végeztem a korpádi református iskolában. Annyira jó tanító volt, nagyon szigorú volt, a polgáriba se tanultak többet. Abba az időbe mint fiatal ember került ide, nem lehetett kegyesülni.

4394/80

V/19/84

Varró, sütő-főző tanfolyamok.

Nagykorpád I. II. 1980. jan.

Az asszonyoknak volt varró, sütő-főző tanfolyam. A tanító szervezte. Több éven keresztül 4-5 évenként. Én 1940-42-ben jártam, de volt előbb is. A sütő-főző tanfolyamvezető Nagyatádról jött, idősebb nő. Cukorsüteményeket a 30-as években kezdtek, addig a lakodalmakban a piskóta volt a jobb sütemény, nagy kiflik, kuglóf, forgácsfánk.

Rántott húst, fasírozottat az 1930-as években kezdtek. A Sándor Búcsi lakodalmán rántott hús és fasírozott is volt. Kis és nagy lakodalom volt. A kislakodalom a lány szüleinél volt. A nagynéném ők már csinálták édesanyám is a fasírtot, rántott húst. Torta is volt már abba az időbe, mert Nagyatádon a cukrász csinálta. Én is emlékszem.

Március 19-én József napkor volt az esküvőjük előtte késő délután mentem be érte. Dehát akkor csak egy-kettő volt egy lakodalamban. Már tortát csináltak előbb is cukorból dióból "pürkölt tortát"

II. Most minden család hoz tortát, de nemigen fogy, abból csomagolnak a lakodalom végén a családoknak.

4394/80

V/19/85

Kiegészítő foglalkozások

Nagykorpád I. 1980. január

Vadászattal foglalkoztak néhányan, vó^ut aki vadászterületet kezel a Kis Pista komám, Dera komám, fegyvertartási engedélye volt, bérletet fizettek. Akkor nem voltak vadásztársaságok, hanem a községhez az urbéres birtokossághoz kellett befizetni, mert azé vó^ut a terület. Gyűjtögetésből éltek, gyógynövényes 5-6 család, szegényebb emberek. Csak halászatból nem éltek. Olyan nem vó^ut egészen, el szoktak menni, megvették a halat és tovább árusították. Halárusok is jöttek Nagybjomból, Barcsról is, Mikéből is, ahol nagyobb halastavak vó^utek.

4394/80

V/19/86

Pásztor, cseléd, summás

Nagykorpád I. II. 1980. jan.

Summások

II. Mezőkövesdről és környékéről jártak ide summások, a matyók korábban, utóbb zalaiak is.

I. Városba nem mentek el háztartási cselédnek. Atádra se, inkább elszegődtek a gazdaságba. Akkor még jobban vigyáztak az erkölcsökre.

I. Nagygazdák cselédei

Voltak cselédek, azokat helybeliek közül fogadták, itt ebből a környékből.

I. Pásztorok fogadása

Azok vidékiek voltak. Mer' tiszta pásztor azt vidékről kellett hozni. De szegényebb embereket is felvettek "é megyék egy fél évre" lesznek pásztor, megkeresem a környéket, akkor nem kell dógozni. De a rendes pásztoembereket a vidékről hozták.

4394/80

V/19/87

Vetőmag csere

Nagykorpád I. 1980. jan.

A gazdaságtól kértünk, ha nem volt megfelelő nekünk. Volt abba az időbe a Székács-féle buza, azt szoktuk.

Astán Németországból hoztak be, legesőbe nekünk volt, búzát olyan hosszú kalászos.

Ugy hozattuk Rosta Ferencsel, jó viszonyban voltunk a járási tanácson a 20-as években. De csak 40 kg-ot kaptunk 1000 kadrátot és termett rajta 15 mázsa.

A burgonyát nemesítő vállalatból, itt volt a gazdaságnak is.

4394/80

V/19/88

Vásárok

A gabonát hogy adták el?

Nagykorpád 1980. február
I.

A gabonát - akko vóut két kereskedő^u egyik Nagyatádon, másik pedig Nagybajomban. Vágárra nem vittek gabonát, krumplit szokták elvinni Nagykanizsára meg Keszhelyre.

Terményfelvásárló Wimmer Ignác vóut Nagyatádon. Az embernek nem vóut pénze, akkor megrakott egy kocsi gabonáva bevitte, az átvötte. Meg, ha piacon nem tudták eladni, akko monták, beviszem a Wimmerhöz, majd az átveszi. Akkor itt is egy nagybajomi Schüttler Jakab vó^ut az is.....

4394/80

V/19/89

Szokások: betlehemezők, lucázók

Nagykorpád I-II. 1980
Gyűjtő: Dr. Knézy-Judit

Betlehemezők jártak Lábodról, pusztákról Ganajosról, Prépost pusztáról, Nagyatádiak, Simongátiak, a katolikusság.

Az itteniek nem jártak el betlehemmel, de énekelni én is eljártam, szóval a református gyerekek is "csordapásztorokat köszönteni", nem volt itt betlehem. Katolikusoknál katolikus éneket énekeltünk, reformátusoknál reformátust.

Háromkirály járason én is voltam egyszer a faluban, máshova nem mentünk. Gergelyezés, balázsolás itt nem volt. Korbácsolás, Luca-napi kotyolás, csak a faluba főképp lányos házakhoz jártak el a helybeliek.

4394/80

V/19/90

Falugyfőlők, szomszéd falvak jellemzése.

Nagykorpád, I., II. 1980. febr.

Közmondás volt, mondták a szobiakra és korpádiakra is, hogy "ezen is át-
estem, mint a korpádi ember a felesége halálán", vagy a "somögyszobi em-
ber a felesége halálán" vagy "átesett a taligán, mint a korpádi ember a
felesége halálán", csökölyiek; meg a kisbajomiak ezt szokták mondani.

A csökölyieket "zsíros csöklieknek" hívták, meg "csökli gudócok"-nak,
kisbajmiakat is, azoknak meg különleges nyelvhordeozásuk volt. Ha a csökli
ember ment ére Atádra "Hová ment keeⁱ sógorom" "Csökö^übe. Hosszu ē-vel
beszéltek.

A kisbajmiak is ē-vel beszéltek Kēsbajomba. Kutas és jobban ē-betű-
vel beszélt, Gige, Rinyakovácsi is hasonlóan beszélt, Lábod, Hosszufalu,
Szabás, Korpád ez megint másként jobban ő-betűvel. Csokonyavisontától
Hobolig jobban városiasan, zárt e-vel.

Behenyiek jobban barátságosak voltak. Nem tartották becsületeseznek
a nem vendégszerető, zsugori népeket, mint pl. a kutasiekat, szabásia-
kat.

4394/80

V/19/91
Nagykorpád I-II. 1980 máj.
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Bucsu

Szabásra szoktak menni vásárra, itt akkor nem volt bucsu 1939-ben
40-ben. Meg Segesdre.

Templom-bucsu október utolsó vasárnapján, de mikor volt a templom-
szentelés augusztus első vasárnapjára tették.

Testvéreket; ha nincs unokatestvéreket, gyerekeket hívták.

A reformátusok azóta tartják mióta a katolikusok. Ilyen vegyes val-
lású községben mint Nagykorpád megtartják egymás ünnepeit.

Fogadalmi ünnepek: katolikusok Andocsra, Gyüdre is elmentek Nagyszá-
kácsiba is mikor ott volt.